

Sommarbesök Kulturarv 2019
Kulturkraft och Festyra i Vuollerim
Cafékväll på kalixbondska i Pålänge

Redaktör'n

Ett litet fylligare nummer av tidningen blev det från mina resor ute bland de föreningar som erhållit bidrag i projektet Kulturarv 2019. Det var en hel del mil på vägarna och väl framme blev jag mycket väl mottagen och fick givande genomgångar kring föreningens verksamhet och även det stora utbudet av föremålssamlingar.

Under mina resor har jag laddat upp med mycket journalistiskt material som kommer i nästa nummer månadsskifte november-december då fler besök kommer att presenteras.

Som ni kommer att märka har Vuollerim fått tre sidor i detta nummer och det finns en anledning till detta, byn återhämtade sig när Vattenfall och flyttlassen gick längs väg 97 söderut. Man tog saken i egna händer och lyckades vända trenden till sin egen fördel genom att utveckla idéer och genom stora ideella krafter förverkliga byns fortsatta utveckling och som jag såg vid mitt tvådagars besök har man verkligen lyckats över förväntan.

Som det har framkommit i medier så är nedläggning

av byaskolor åter på tapeten ute i länet. Spara och spara är mantrat, och kanske också spara bort landsbygden är vad som kommer att ske om vi inte slår till bromsarna. Skolan är faktiskt kittet i byn och även en god samhällsservice är grundläggande förutsättningar att vi får en levande landsbygd.

Landsbygdsutveckling är nära förknippad med hembygdsrörelsen som oftast är kärnan i byn och alla vill stanna i sin hembygd, det är där man hör hemma.

Eller som en av föreläsarna på Sveriges hembygdsförbund riksstämma i Östersund Johan Graffman, konsult, visade i sin presentation något tankvärt sagt av Tage Danielsson:

*"Om man vägrar se bakåt
och inte vågar se framåt
så måste man se upp"*

Rolf

I detta nummer

Årsboken 2018-2019 om Arkeologi	3
Hembygdgårdens dag i Purnuvaara	4
4 825 besökare på Laxholmen	6
Cafékväll vid fåbodarna	7
Kulturkraft och Festyra i Vuollerim	8
Kulturkraft och landsbygdsutveckling	10
Cafékväll på kalixbondska	11
Hembygdens dag i Vittangi	12
Hembygdsfest på Martingården	14
...åsså hembygdsförsäkringen	16

Ordinarie styrelseledamöter i Norrbottens Hembygdsförbund 2019/2020

Ordförande:	Karl Petersen, Luleå
V.ordförande:	Brith Fäldt, Svensbyn
Sekreterare:	Ann-Katrine Sämfors, Piteå.
Kassör:	Lars Lindberg, Luleå
Ledamot:	Rolf Johansson, Luleå, Redaktör Hembygd i norr
	Bertil Kero, Pajala
	Jan-Olof Hedström, Alvik-Långnäs
	Margaretha Lindh, Norrbottens museum, adj.

Redaktion och kontaktinfo

Hembygd i norr, Norrbottens hembygdsförbund, Box 266, 971 08 Luleå.
Plusgiro 437 29 91-2. Bankgiro 5835-1073. Tel vx 0920-24 35 00.

Redaktionskommitté: Rolf Johansson, Luleå, redaktör, Brith Fäldt, Svensbyn samt Gabriella Lönngren, Vuollerim

Material skickas till Rolf Johansson, roffen.johansson@telia.com.
Tel. 0920-22 15 71 eller 070-329 15 71.

ISSN: 2001-4694

Bild och text om inte annat anges: Rolf Johansson, redaktör

Ordföranden har ordet - En levande hembygd öppen för alla

I år är det Kulturarv 2019. Norrbottens hembygdsförbund passar därför på att slå ett extra slag för länets olika kulturarv. Vi får aldrig glömma vår historia och våra rötter, därför är arbetet med kulturarvet så viktigt. Kulturarv skapas oavbrutet hela tiden och var och en av oss är en del av detta arv.

På Örnäset finns ett av Luleås kulturarv, kvarteret Tången. Kvarteret byggdes på femtiotalet, när stadens befolkning ökade i samband med järnverkets expansion. Hela stadsdelen Örnäset kom till i en tid när folk längtade efter att få flytta in i moderna bostäder med rimliga hyror.

Familjerna som flyttade till Örnäset var ofta barnrika och som regel levde dessa på en lön, mammorna var hemma med barnen och papporna var på jobbet. Förskola och barnomsorg var okända begrepp, men barn fanns det gott om. I ett av husen på Örnäset bodde tjugosju barn.

Flerfamiljshusen på Tången är idag en värdefull del av vår och Luleås historia, ett kulturarv och ett folkhem som är värt att bevara. Kvarteret Tången växlar mellan putsfasader och röda tegelhus murade i vackra munkförband. De tjugofyra husen mellan Edeforsgatan och Vretvägen speglar den optimism som rådde på femtiotalet, då stadens befolkning ökade med tusen personer om året.

Den statliga bostadspolitiken, med hyggliga lånevillkor riktade till kommunerna, gjorde det möjligt att bygga allmännyttiga bostäder i kommunal regi. Detta var en mycket framsynt och klok politik. Det vore fint om vi återigen kunde börja tala om folkhemmet. Och därmed slå vakt om ett av våra viktiga kulturarv.

Karl Petersen

Årsboken 2018-2019 om Arkeologi

Hembygdsförbundets ordförande Karl Petersen och den mångåriga redaktören Per Moritz.

Så var det då dags för den sedvanliga årsboken, ett dubbelnummer så att säga, 2018 och 2019. För Per Moritz del så är det nummer 28 i ordningen som han varit redaktör för.

Årets upplaga är temat Arkeologi som gör en djupdykning i den norrbottniska förhistorien och som exempel har vi fynden i Aareavaara som är 11 000 år gamla och en tidig järnframställning i Sangis och Vivungi. Vuollerimboplatsen och den 6 000 år gamla bosättningen som finns i Norna 2.

Det kanske mest intressanta kapitlet står docent Ingela Bergman och professor Lars-Erik Edlund och som handlar om Birkarlar - handelsmän med förtroendeuppdrag. Författarna argumenterar övertygande om att birkarlaväsendet utvecklats lokalt, inhemskt handelsnätverk. Man avfärdar alltså även teorin om det ska ha utvecklats i samband med en söderifrån kommande bosättning i området. Organisationen har alltså utvecklats i lokalsamhället, inte av någon utifrån kommande befolkning. Av artikeln kan man nog konstatera att dom var nog inte så hårdföra som historien beskrivit.

Boken rikt illustrerad med kartor och bilder och mycket faktaspackade artiklar om Norrbottens äldre historia.

Boken kommer att kunna köpas i samband med Hembygdsförbundets höstmöte i Korpikylä den 5 oktober och priset är 250 kr..

Hembygdsgårdens dag i Purnuvaara

Söndagen den 4 augusti firades hembygdsgårdarnas dag i den lilla byn Purnuvaara, 30 km nordost Gällivare efter vägen mot Nilivaara. Byns innevånare fyrdubblades denna dag då vädrets makter visade sin goda sida.

Purnuvaara hembygdsföreningen hade anordnat ett digert program som att smaka på lokala delikatesser och även möjlighet att köpa hembakat bröd, tipspromenad samt luftgevärsskytte och även Norrbottens hembygdsförbund ordförande Karl Petersen höll ett anförande om hembygdsrörelsen i Norrbotten, kanske den största folkrörelsen i länet, samt att hembygdsrörelsen är öppen för alla. Musikunderhållningen stod kören Malmklang för vid flera tillfällen under kulturaktiviteten och många passade på med ett besök i hembygdsgården och det fina bildspel som föreningen gjort och samma bildspel finns även på www.hemnygd.se/norrbotten.

Den som höll i trådarna var ordföranden Lena Olofs-

son och i sitt tal underströk hon vikten av att hembygdsarbetet håller samman byn och även att man förvaltar kulturarvet för våra barn. Många av föreningens medlemmar skötte lotteri och försäljning av fika.

Arrangemanget är ett samverkansprojekt mellan hembygdsföreningarna i Gällivare socken och på plats fanns denna dag Soutujärvi hembygdsförening, Nattavaara hembygdsförening och Gällivare sockens hembygdsförening. Keinosuando hembygdsförening är även med i samverkansgruppen men var inte på plats denna dag.

Hans Jakobsson som skötte skjutbanan nämnde hur viktigt samverkan är mellan de små hembygdsföreningarna, det finns många inom Gällivare kommun som vill visa att dom finns till, och en plats i gemenskapen. Nästa år kommer Hembygdsgårdens dag att firas Soutujärvi och man får hoppas att fler hembygdsföreningar finns på plats då.

Nattavaara hembygdsförening med Karin Axelsson, Anna-Lena Dysenius, Margit Lundqvist samt Marie Paulsson

Soutujärvi hembygdsförening med fr.v. Eva Strand och Siv Dyrander med fulldukat bord.

Norrbottens hembygdsförbunds ordförande Karl Petersen höll ett kort tal om hembygdsrörelsens betydelse ute i länet.

Kören Malmklang från Gällivare stod för den musikaliska underhållningen.

Hans Jakobsson skötte skyttebanan och räknade poängen som låg till grund för prisutdelningen.

Från Gällivare sockens hembygdsförening kom Ann-Helen Mickelsson och Berit Olsson samt utanför bild Sonja Wiklund

Nöjd ordförande Lena Olofsson sken i kapp med solen och de många besökarna från byn och närliggande byar.

4 825 besökare på Laxholmen

Damerna som skötte fikaserveringen denna dag var fr.v. Gertrud Johansson, Eva Hedström, Ingrid Bergman samt Britt-Mari Sandström, från Österby, S:a Svartlå.

Laxholmen sett från gångbron vilar idylliskt i grönskan.

Ordföranden Anders Johansson känner sig riktigt nöjd med sommarens aktiviteter och 4 825 bösökare.

Först lite om Laxholmen. Fiskeläget har sina anor redan på 1300-talet och är faktiskt ett av Europas äldsta och där bedrevs laxfiske redan då. På plats idag finns gamla Fiskarstugan (1799), Rökboden (1702), Båthus, Nyboden, Höbodan, Isbod, Fårhus och ett idylliskt utedass. Byggnaderna är byggnadsminnesförklarade och laxfisket upphörde 1960 då Luleå stad säljer fallrätten för Edeforsen till Vattenfall, som byggde Laxede kraftstation vid Drakaudden och i och med detta upphörde laxfisket helt. Förutom de k-märkta husen finns minnesmonumentet "Laxmina" samt Vattenfalls VärnOmråde som består av en naturstig.

Edefors hembygdsförening ansvarar för sommaraktiviteterna från midsommar till i början av augusti. Musikunderhållning under sommaren på lördagar. Dessutom bild och filmvisning med historiska bilder från Edefors och även hantverksförsäljning.

Kanske det som man minns vid besöken är deras utsökta laxsmörgåsar som kan förtäras utomhus, om vädret tillåter, med Luleå-älven stilla flytande förbi efter att ha lämnat ifrån sig elkraft i det närliggande kraftverket. Laxholmen har en mycket informativ sida på Facebook och även egen webbplats, www.edefors.se.

Cafékväll vid fäbodarna

Musik i sommarkvällen med Sikforsarna.

Fäbodarna ligger naturskönt inne i skogen en bit från vägen till Älvsbyn.

Två som höll reda på hur man skall parkera, t.v Henry Pettersson, Alvik och Gunnar Lindström, Ersnäs.

När det är dags för cafékväll vid Alvik-Långnäs fäbodar hänger kaffepannan efter Älvsbyvägen inbjudande. Hembygdsföreningen anordnar musikunderhållning och olika sorters underhållning vid fäbodarna varje onsdagkväll under juli månad.

Denna cafékväll stod musikgruppen Sikforsarna för underhållningen som sjöng många gamla och nya slagdängor. Jan-Olof Hedström: Även lotteriförsäljning till besökarna.

— Som guldkant på tillvaron kändes det skönt att vi kunde anordna olika sorters underhållning med lite mer kända musiker och även ett gott hembakat fika.

Cafékvällarna brukar samla omkrin 80-100 besökare och även annan tid hittar turisterna denna natursköna plats.

Ordföranden Jan-Olof Hedström hälsade alla välkomna denna sköna sommarkväll vid fäbodarna.

Gott om parkeringsplats finns det under dessa musikkvällar.

Vuollerims hembygdsförening är bland annat huvudman och medverkar aktivt i de olika återkommande projekt som berör alla åldrar. Föreningen håller i planering och genomförande av Kulturkraft & Festyrprojektet som firades i år för 24 gången, nästa år blir det 25-års jubileum. Samarbete sker aktivt med andra föreningar, organisationer, skolor, bygdebölag. Bidrag har man även fått från KUPP Jokkmokks kommun, Sparbanken Nord Framtidsbanken, Studieförbundet Vuxenskolan, Kulturskolan i Jokkmokks kommun, Coop Nära Vuollerim och Norrbottens Hembygdsförbund Kulturarv 2019 som möjliggjort aktiviteterna för barn, ungdomar och familjer.

Lite återblick till Vuollerims hembygdsförening historia, den bildades år 1987 med syfte att rädda en av Vuollerimbygdens äldsta gårdar, Boströmsgården. Idag har föreningen ca. 140 medlemmar och Vuollerimbygdens Hembygdsförening bidrar till att hålla liv i bygdens historia genom olika arrangemang och utställningar samt öppethållande av kulturmiljöer och museiverksamheter.

Hembygdsföreningens fasta punkt är Boströmsgården, tidigare Ostigården, från mitten av 1800-talet, och den nuvarande hembygdsgården även kallad Ostigården var på väg att säljas till Gällivares Hembygdsförening och uppföras i kåkstan i Malmberget. Det var bråttom eftersom Folke Sundkvist, ägaren till Boströmsgården ville få bort huset så fort som möjligt, då ett nytt hus skulle uppföras på samma plats.

Hembygdsföreningen tog ett lån och köpte gården men visste ännu inte var den skulle placeras. Turerna var många, gården flyttades i första hand ca 50 meter för att ge plats för det nya boningshuset. Vuollerimbon Helga Lundström var drivkraften bakom detta projekt och i dag står hembygdsgården intill det numera avsomnade arkeologimuseet Vuollerim 6 000 år. Då, när museet byggdes intill hembygdsgården kom många intresserade besökare till hembygdsgården för att

avsluta sitt besök med fikapaus och vidare till andra destinationer.

Idag är museet stängt på obestämd tid men besökare hittar ändå i alla fall hembygdsgården efter ett besök på det övergivna området, men en ljusglimt kring Vuollerim 6 000 år kan man läsa i Norrbottens museums årsbok 2018-2019 där arkeologen Anders Olofsson skriver om Ulf Westfals upptäckt av fyndplatsen Norpan 2 från 1983.

Bagarstugan från 1917 har sitt ursprung i Övre Kuouka där den fungerade som skola fram till 1930-talet. Senare köpte Vuollerims byalag huset. I samband med bygget av Vuollerim 6 000 år flyttades bagarstugan till sin nuvarande plats, anledningen var att den skymde det nybyggda museet.

Bagarstugan gick under dessa kulturdagar för högttryck och de som bemannade bagarstugan var Kerstin Hellgren Tobiasson, Margot Sandgren och Marianne Andersson som bakade mjukkakor på löpande band för försäljning. Kunderna strömmade in sporadiskt för

estyra i Vuollerim

Den historiska telegrafan står centralt mitt i byakärnan.

att inhandla mjukkakor under besöket. I caféet servade Jeanette Karlsson och en till, kaffesugna beökare.

Hembygdsföreningens övrig verksamhet kan sammanfattas: traditioner såsom Fettisdagen, Våffeldagen, Midsommar och Advent, medlemsmöten, byaberättelser, språkcafé på Hembygdsgården för nytilkomna från andra länder, andra nyinflyttade till byn och från bygden samt samarbete med Vuollerimbygdens aktörer.

I själva hembygdsgården serverades "gofika" till de många gäster som besökte Kulturkraftsdagarna.

På tur stod ett besök i Historiska Telegrafan som är beläget mitt i samhället, och ett långt samtal med entusiasten Nancy Larsson som är museets guide. Vi tittade på den stora bildutställning som speglar utvecklingen i Vuollerim, både den historiska och den stora kraftverksutbyggnaden som hade sin utgångspunkt i Vuollerim.

Historiska telegrafan byggdes 1904. Det var inte bara telegrafverksamheten som skulle få plats i fastigheten, även bostad för föreståndarinnan och (!!barnmorska. Idag ser huset rätt anonymt ut, men då för hundra år sedan var det en byggnad som utmärkte sig i Vuollerim, påkostad takhöjd och speciell byggnadsstil invändigt.

På 1950-talet behövde telegrafverksamheten mer utrymme. Väggen mellan de två bostäderna togs bort

Nancy Larsson bland hembygdsföreningens föremålssamling.

och det blev en avlång sal för telegrafisterna. Fildelfiaförsamlingen i Jokkmokk övertog byggnaden kort efter detta. När byggnaden i slutet av 1990-talet hotades av rivning, köpte Hembygdsföreningen i Vuollerim huset. Under 2010 restaurerades byggnaden med byggnadsvårdsbidrag från Länsstyrelsen. Telegrafan fick medel till restaurering först 2010, men även 2018 genom EUs landsbygdsprogram. Sommaren 2018 renoverades skorstenarna, panelen byttes ut samt tak och fasad har målats.

Mer om Vuollerim och Kulturkraft på nästa sida.

Bilder från utställningslokalen i Historiska Telegrafan.

Nancy berättar till en gäst om gamla släktbilder.

Det var här i Laestadiusparken som byn samlades på möten 1993 för att hitta nya vägar när byn utarmades.

På Sveriges hembygdsförbunds riksstämman i Östersund i år var temat hembygdsturism. Bland föreläsarna fanns Johan Graffman, konsult och expert inom området plats -och destinationsutveckling.

I hans föredrag kring destinationsutveckling, om vad som krävs för att "sätta en plats på kartan", och även om kulturens betydelse för en plats attraktionskraft.

Redaktörens tankar för direkt till exemplet Vuollerim. Här i Vuollerim lyckades man vända den negativa utvecklingen, byn tappade hälften av sina innevånare sen 70-talet. Denna omfattande strukturomvandling satte sina tydliga spår i Vuollerimbygdens innevånare.

Samtidigt som flyttlassen gick samlades en del av invånarna återkommande under våren 1993 i en park som idag heter Laestadiusparken. Samlingarna blev ett sätt att hitta nya initiativ, idéer och möjligheter för ortens räkning. Befolkningen började utforska sin miljö på nya sätt. Sådant som skoteråkning, fiske, jakt och andra naturupplevelser hade varit en del av invånarnas vardag, men betraktades nu utifrån hur de kunde skapa inkomster till bygden. Under resten av året samlades man i hembygdsgården för fortsatta utforskningar samt att försöka på något sätt få bygden att överleva.

Hembygdsföreningen som bildades 1987 lyckades åtminstone hålla samman byn genom sin verksamhet och samarbetade med Vuollerimbygdens övriga föreningar som exempelvis Murjek och Vuollerim 6000 år.

Grundidén för det årliga återkommande projektet Festyra och Kulturkraft hade sitt ursprung i Vuollerims intresseförening som upphörde sin verksamhet i slutet av 1990-talet och projektet togs över av hembygdsföreningen som driver detta än idag, och firar 25 år 2020. Festyra och Kulturkraft riktar sig till barn, ungdom och familjer samt besökare. Just dessa dagar lever samhället Vuollerim upp och visar vad

som gör att bygden överlevde när företagen flyttade från bygden och lämnade ett tomrum efter sig.

Det finns även ett kulturarb i byn och detta är jordbruket som föder upp fjällkor, en av Sveriges tio största besättningar fjällkor.

Vuollerim gård är Jokkmokks kommuns enda kvarvarande heltidslantbruk och en av få mjölkgårdar i Sverige med endast fjällkor i besättningen. På gården finns bland annat flera unika fjällko-linjer som rent genetiskt bara existerar här. Utav Sveriges 60 mest intressanta fjällkor hittar du ett tiotal på fjällkogården i Vuollerim. Gärda, Sia, Sota, Myra, Juttan, Torhild och Sabina med sina ko-kompisar är sociala och härliga individer!

Djuren var 2014, nära att skickas till slakt, Vuollerimborna reagerade med förskräckelse. I dag arrenderas gården av Bidra ideell förening och jordbruket drivs vidare med ett 90-tal fjällkor och osttillverkningen i byn. De flesta av fjällkorna på gården har ett släktskap som kan följas ner till 1890-talet och några av dem är genetiskt unika till just Vuollerim Gård.

Not: För 150 år sedan fanns det 400 000 tusen fjällkor. Nu finns det ca 600 registrerade mjölkande fjällkor enligt kokontrollen.

Eva-Lena Skalstad med en av sina skyddslingar.

Cafékväll på kalixbondska

Ett litet smakprov på kalixbondska

Å väckerblåomen ini lansvägsdäika
å åkerstöytja där kåorne måta.
Å strömming-feiske å åparmeye
jär såockna där folke vili bår.

Frå Korpikälva isi Viri-åd'n
bårti Flåka-sad'n isi Beindholm-skåtan.
Bårta snåtermöyren isi brambår-stålla
jär såockna där folke vili bår.

Text och melodi: Hedvig Andersson

Bland envisa mygg och ettriga knott samlades ett 80-tal intresserade av att lyssna och för dem som kunde prata på kalixbondska. Hembygdsföreningen ordnade så att musikgruppen Køliskålva sjöng och spelade på kalixbondska. Inte bara detta, man hade även en frågsport kring svåra ord på kalixbondska.

I samband med detta färdigsställdes en foto- och bildutställning om skolan under förra seklet, mycket intressant och fina bilder.

Hembygdsgården finns på Björnholmen och har sin egen historia. Gården är från 1700-talet och flyttades från byn i samband med laga skiftet 1833-1888. Hembygdsföreningen köpte gården 1987, men själva hembygdsföreningen bildades året innan och i det syftet förvärva och restaurera gården till hembygdsgård.

Tack vare bidrag från Kalix kommun, Pålänge samfällighetsförening samt Byaföreningen. Genom stora ideella insatser av föreningsmedlemmar och bybor stod hembygdsgården klar för invigning i kuli 1993 och detta till en kostnad på en halv miljon kronor.

Idag används den för sammankomster som exempelvis sommarfester, julmarknad, kafékvällar och fest på potatisost, en kalixspecialitet på färskpotatis.

Hembygdsföreningen har idag ca 150 medlemmar och den mesta informationen som rör hembygdsföreningens verksamhet kan man läsa på Facebook.

En för denna kväll nöjd ordföranden, Erling Lundbäck

Hembygdens dag i Vittangi

Vittangi hembygdsförening anordnade hembygdens dag, i folkmun hemvändardagen, den 13 juli på hembygdsområdet Suupalo med olika aktiviteter i de många byggnader man förfogar över. Redaktören blev väl mottagen och fick en personlig guide genom Johanna Ögren, som visade upp hela hembygdsområdets samlingar. Besöksantalet uppskattas till ca 100 som kom och gick under dagen.

Men först en tillbakablick på Vittangi hembygdsförenings tillkomst. Området har en mycket äldre historia. I början av 1900 talet var området boplatz för en familj med många barn, men tyvärr förstördes deras bostad av

en stor brand och dåvarande kommunledning ordnade en bostad åt familjen inne i byn och då undrar man varför platsen heter SUUPALO, befolkningen i byn var på den tiden helt finsktalande, översatt till svenska, betyder ordet "mynningsbränna" detta beror på dess läge vid mynningen av bäcken "Puolisjoki" utlopp i Torneälven. Alla dessa stora tallar, som finns på området har vuxit upp efter den stora branden. I början av 1900-talet hade byn blivit den största inom dåvarande Jukkasjärvi socken.

År 1992 övertogs området av hembygdsföreningen genom avtal med Kiruna kommun, som var ägare av området. I samband med övertagandet har hembygdsföreningen genom ideellt arbete uppfört ett femtontal byggnader, bl.a. var det Mäkitalogården från centrala byn från 1870-talet. Den fungerar som bagarstuga, kök och serveringslokal, där efter "Wikmansgården" som flyttats från centrala byn och fungerar som hembygdsgård. Övriga ditflyttade byggnader är "Länsmangården" ursprungligen länsmans bostad från den tiden, när Finland tillhörde Sverige, numera fungerar byggnaden som konferenslokal och inrymmer lokal för museum samt kontor. Därutöver har uppförts "bagarstuga" som innefattar serveringslokal samt möteslokal.

Övriga byggnader: Wikmangårdens ekonomibyggnad, Thisells garage Vittangi bys första garage för motorfordon, som numera bl.a. inhyser byns första jordbrukstraktor från 1930-talet. Dessutom finns två st. härbren, den ena från 1600-talet och har tillhört byns grundare. En annan byggnad är läkarvillan från tiden för sjukstugeverksamheten, bastuanläggning, både ved- och rökbastu, servicehus med toaletter, dusch- och tvätt.

Hjortronbladet är hembygdsföreningens medlemstidning som kommer ut 2-3 gånger per år. Tidningen delas ut i samtliga brevlådor i Vittangi, samt skickas per post till medlemmar boende på annan ort, samt har egen webbplats: www.vittangihembygd.se

Nöjda med dagen, Per-Olov Sandström och Johanna Ögren.

Länsmannagården i bakgrunden.

Talga Resources på plats och informerade vad som är på gång i byn. Fr.v. Dharma Johansson och Anna Utsi.

I den gamla sjukstugan var det loppis.

Från föreningens föremålssamling i Länsmannagården.

I Mäkitalogården bedriver hembygdsföreningen sin huvudsakliga verksamhet.

Wikmansgården finns utrymmer för dans och musik.

Möteslokalen i Mäkitalogården.

Interiör från Wikmansgården.

Den årliga hembygdsfesten på Martingården

Invigningstalare denna dag var journalisten och författaren Bosse Johansson.

Den traditionella hembygdsfesten infaller andra söndagen i juli månad, av tradition sedan 1957, och firas på gårdsplanen. Förutom tal och sång finns även servering och lotteri, men även hemvänderna får träffa sina bekanta och släktingar. Årets upplaga samlade drygt 100 besökare.

Först lite om Överkalix hembygdsförening som är bland de äldsta hembygdsföreningarna i länet. En titt i Norrbottens hembygdsförenings årsbok 1957 gjordes ett första försök i samband med församlingens 300-år jubileum 1944, men tanken kunde inte förverkligas.

Men tanken levde vidare och i september 1955 bildades Överkalix hembygdsförening och ett första försök att åstadkomma en hembygdsförening föll blickarna på Länsmanngården i Bränna men gillet konstaterade att en flyttning skulle bli för dyrt och idén med denna hembygdsförening övergavs.

Efter detta försök började man titta på andra alternativ och valet föll på Martingården i Nybyn, en stilren, välbevarad och fullständig bondgård från senare delen av 1700-talet. Sagt och gjort, gillet köpte hemmanet för 10 000 kr. Byggnaderna krävde en hel del renoverings- och underhållsarbete, men sommaren 1957 kom verksamheten igång på allvar. En inventering och ihopsamlade av gamla möbler, husgeråd och redskap påbörjades. Det

Karin Liljebäck, tv. och Elisabeth Liljebäck dagen till ära uppklädda i Överkalixdräkten.

visade sig att detta skulle ha skett tidigare. En stor del hade tidigare insamlats av skriftställaren Sigurd Dahlbäck och liknande föremål finns idag i Norrbottens museums samlingar och även hos Nordiska museet samt andra bygdemuseer. Befolkningen var mycket givmilda och skänkte en hel del föremål till hembygdsföreningens nya hembygdsförening. De visste att, dessa gamla föremål, ordnades in i sin rätta miljö blir till glädje och gagn nu och för kommande generationer. Allt detta kan idag beskådas inne i den smakfullt inredda hembygdsföreningen men även i övriga byggnader på hembygdsområdet.

En rundvandring i Martingården alla rum hör man historiens vingslag, det är bara sätta fantasin i rörelse och tänka hur människorna bott och levt i detta rikt utsmyckade boningshus, som innehåller en fin samling av dekormålaren och den mest framträdande i Överkalixmåleriet, Sigurd Stråhlberg, Överkalix och hans efterföljares blomstermålare möbler och föremål.

Sen många år ger gillet ut en mycket läsvärd årsbok.

Redaktören för föreningens årsbok, Carina Boberg.

Inga Karlsson, Grelsbyn skötte fikaförsäljningen.

Bildkavalkad från Martingården

Kontakta oss gärna före besök:
Telefon: 0920-719 45, 0920-24 35 80
E-post: arkivcentrum@norrboten.se

...åsså hembygdsförsäkringen

**Betalar ni
för mycket
premie?**

Installera seriekopplade brandvarnare och få 5 % rabatt på försäkringspremien. Samla upp till 30% rabatt genom att vidta olika åtgärder. Besök hembygd.se/forsakring eller ring 0200-22 00 55. Skicka in blanketten senast 31/10.

**Ni har väl inte glömt att anmäla er förening till
Höstmötet i Korpikylä den 5 oktober!**